DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 26 maj 2005 *

I mål C-249/04,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau (Belgien), genom beslut av den 9 juni 2004, som inkom till domstolen den 11 juni 2004, i målet

José Allard

mot

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI),

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta samt domarna P. Kūris och J. Klučka (referent),

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: F.G. Jacobs,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Institut national d'assurances sociales pour les travailleurs indépendants (INASTI), genom L. Paeme, i egenskap av administrateur général,

— Belgiens regering, genom E. Dominkovits, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av P. Gentili, avvocato dello Stato,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom D. Martin, i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 13 och följande artiklar i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT L 230, s. 6; svensk specialutgåva, område 5, volym 3, s. 13) (nedan kallad förordning nr 1408/71), samt av artiklarna 48 och 52 i EG-fördraget (nu artiklarna 39 EG och 43 EG i ändrad lydelse).

2 Begäran har framställts i ett mål vid Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau, mellan José Allard och Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (nedan kallat Inasti) angående betalningen av och beräkningsgrunden för en särskild avgift (cotisation de modération), som hade uppkommit för år 1985 i enlighet med kungligt beslut nr 289 av den 31 mars 1984 (*Moniteur belge* av den 7 april 1984, s. 4370) (nedan kallat det kungliga beslutet).

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

3 I artikel 13.1 i förordning nr 1408/71 föreskrivs följande:

"Om något annat inte följer av artikel 14c skall personer för vilka denna förordning gäller omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. ..."

4 I artikel 14a.2 i förordningen anges följande:

"Den som normalt är egenföretagare inom två eller flera medlemsstaters territorier skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt, om han utför någon del av sitt arbete inom den medlemsstatens territorium. ..."

5 I artikel 14d.1 i samma förordning föreskrivs följande:

"En person som avses i artikel ... 14a.2, 14a.3 [och] 14a.4 ... skall vid tillämpningen av den lagstiftning som har fastställts i överensstämmelse med dessa bestämmelser, behandlas som om han utförde allt förvärvsarbete inom den berörda medlemsstatens territorium."

Den nationella lagstiftningen

6 Det är enligt artikel 1 i den belgiska lagen av den 6 juli 1983 (*Moniteur belge* av den 8 juli 1983, s. 8939), som ger kungen (regeringen) särskild behörighet i vissa avseenden, tillåtet för kungen (regeringen) att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa den finansiella jämvikten för samtliga system för social trygghet för anställda och egenföretagare.

7 Det har med stöd av denna bestämmelse, genom det kungliga beslutet om vissa tillfälliga åtgärder för återhållsamhet med avseende på egenföretagares inkomster i

syfte att minska de offentliga utgifterna och säkerställa den finansiella jämvikten med avseende på egenföretagares sociala ställning, införts en särskild avgift. Avgiften är en extra pålaga som egenföretagarna påförs i sin näringsverksamhet när deras förvärvsinkomster för åren 1984–1986 överstiger inkomsterna för år 1983.

8 Inasti har med stöd av artikel 7 i det kungliga beslutet fått till uppgift att beräkna och driva in avgiften.

9 I artikel 11 i lagen av den 22 januari 1985 om sanering (*Moniteur belge* av den 24 januari 1985, s. 699), som innehåller sociala bestämmelser, föreskrivs dessutom att intäkterna från de avgifter som tas ut med stöd av det kungliga beslutet skall avsättas för systemet för egenföretagares ålders- och efterlevandepension.

Tvisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 José Allard är en belgisk medborgare som är bosatt i Belgien och bedriver verksamhet som egenföretagare i både Belgien och Frankrike. Inasti begärde att han skulle betala den särskilda avgiften för åren 1984 och 1985.

11 José Allard vägrade att betala avgiften. Inasti väckte därför talan vid Tribunal du travail d'Arlon, som den 5 december 2000 förpliktade José Allard att betala avgiften.

12 José Allard överklagade detta avgörande till den hänskjutande domstolen. Han anser att Inasti gjorde fel när det beaktade de inkomster som han hade haft i Frankrike vid beräkningen av avgiften för år 1985. José Allard begärde följaktligen att beloppet skulle minskas.

13 Det är mot denna bakgrund som Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau, har beslutat att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1. Skall artikel 13 och följande artiklar i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 ... anses utgöra hinder för att vid fastställelse av en pålaga — såsom den särskilda avgift som påförs enligt kungligt beslut ... — i en egenföretagares förvärvsinkomster inkludera inkomster från förvärvsverksamhet som han har bedrivit i en annan medlemsstat än den där beskattningen sker, trots att egenföretagaren inte kan göra gällande anspråk på någon som helst social eller annan förmån mot denna stat med anledning av pålagan?

2. Utgör Romfördraget av den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 39 och 43 i fördraget (före detta artiklarna 48 och 52), hinder för att påföra egenföretagare som utövar sin rätt till fri rörlighet en pålaga som beräknas på denna grund?"

Den första frågan

14 Den nationella domstolen har ställt sin första fråga till EG-domstolen för att få klarhet i huruvida artikel 13 och följande artiklar i förordning nr 1408/71 utgör hinder för att i en medlemsstat ta ut en sådan pålaga som den särskilda avgift som tas ut på samtliga inkomster för en egenföretagare som är bosatt i denna stat, men som bedriver förvärvsverksamhet som egenföretagare både i den stat där han är bosatt och i en annan medlemsstat.

15 Det framgår av såväl beslutet om hänskjutande som formuleringen av den första frågan att den nationella domstolen är osäker på huruvida förordning nr 1408/71 kan tillämpas på en avgift vars uttag inte ger rätt till någon social eller annan förmån som motprestation. Enligt den nationella domstolen liknar den särskilda avgiften mer "en form av krisskatt" än en social avgift som omfattas av de sakområden som gäller för förordning nr 1408/71, såsom de anges i artikel 4 i förordningen.

16 Domstolen erinrar först om att den tidigare har slagit fast att det avgörande kriteriet med avseende på tillämpningen av förordning nr 1408/71 består i den särskilda avsättningen för finansiering av en medlemsstats system för social trygghet. Huruvida det förekommer en motprestation i form av förmåner saknar följaktligen betydelse i detta avseende (domar av den 15 februari 2000 i mål C-34/98, kommissionen mot Frankrike, REG 2000, s. I-995, punkt 40, och i mål C-169/98, kommissionen mot Frankrike, REG 2000, s. I-1049, punkt 38).

17 Det har i förevarande fall inte bestritts att intäkterna från den särskilda avgiften avsätts för systemet för egenföretagares ålders- och efterlevandepension.

18 Av detta följer att förordning nr 1408/71 är tillämplig på en sådan pålaga som den särskilda avgiften.

19 Såsom domstolen har slagit fast framgår det av lydelsen av artikel 13.1 i förordning nr 1408/71 att en egenföretagare för vilken förordningen gäller, om något annat inte följer av artikel 14c, skall omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. Det framgår även klart av lydelsen av artikel 14a.2 att den som normalt bedriver verksamhet som egenföretagare inom två eller flera medlemsstater skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där han är bosatt, om han utför någon del av sitt arbete inom den medlemsstaten (se beslut av den 20 oktober 2000 i mål C-242/99, Vogler, REG 2000, s. I-9083, punkt 19).

20 I förevarande fall innebär detta att José Allard, enligt förordning nr 1408/71, omfattas uteslutande av det system för social trygghet som har införts genom den belgiska lagstiftningen (se analogt beslutet i det ovannämnda målet Vogler, punkt 20).

21 Det anges dessutom i artikel 14d.1 i förordning nr 1408/71 att en person som avses i artikel 14a.2 i samma förordning skall behandlas som om han utförde allt förvärvsarbete inom den aktuella medlemsstaten (se analogt dom av den 24 mars 1994 i mål C-71/93, Van Poucke, REG 1994, s. I-1101, punkt 24).

22 En person som befinner sig i en sådan situation som beskrivs i beslutet om hänskjutande och som bedriver verksamhet som egenföretagare i Belgien och Frankrike samtidigt skall, med avseende på verksamheten i sistnämnda fall, följaktligen omfattas av relevant belgisk lagstiftning på samma villkor som om han bedrev denna verksamhet som egenföretagare i Belgien (se analogt domen i det ovannämnda målet Van Poucke, punkt 25).

23 Av detta följer att en sådan social pålaga som den särskilda avgift som har påförts José Allard i Belgien skall beräknas med beaktande av inkomsterna från Frankrike.

24 Den första frågan skall följaktligen besvaras enligt följande. Vid fastställelse av en sådan pålaga som den särskilda avgiften skall, enligt artikel 13 och följande artiklar i förordning nr 1408/71, i förvärvsinkomsterna inkluderas de inkomster som intjänats i en annan medlemsstat än den vars sociala lagstiftning är tillämplig, trots att egenföretagaren inte kan göra gällande anspråk på någon som helst social eller annan förmån mot denna stat med anledning av att pålagan har betalats.

Den andra frågan

25 Den nationella domstolen har ställt sin andra fråga till EG-domstolen för att få klarhet i huruvida artiklarna 48 och 52 i fördraget utgör hinder för att påföra egenföretagare som utövar sin rätt till fri rörlighet en sådan social pålaga som den särskilda avgiften.

26 Det skall inledningsvis noteras att artikel 48 i fördraget, som avser arbetstagare, inte är tillämplig i detta fall eftersom José Allard är egenföretagare. Det ankommer följaktligen endast på domstolen att avgöra den del av frågan som avser artikel 52 i fördraget.

27 Det följer av svaret på den första frågan att inkomsterna från en annan medlemsstat, enligt de bestämmelser som är relevanta i förordning nr 1408/71 skall beaktas vid beräkningen av den särskilda avgift som skall betalas av egenföretagare som befinner sig i samma situation som José Allard.

28 Det skall först erinras om att domstolen tidigare har slagit fast dels att principen om att endast en lagstiftning kan vara tillämplig inom området för social trygghet syftar till att undvika komplikationer som skulle kunna uppkomma om olika nationella lagstiftningar tillämpades samtidigt, dels att det inte är orimligt att den som bedriver en eller flera verksamheter såsom egenföretagare i två eller flera medlemsstater omfattas av lagstiftningen i den stat där han är bosatt (se beslutet i det ovannämnda målet Vogler, punkterna 26 och 27).

29 Det skall härefter noteras att enligt artikel 52 i fördraget skall inskränkningar för medborgare i en medlemsstat att fritt etablera sig på en annan medlemsstats territorium förbjudas. Etableringsfriheten skall innefatta rätt att starta och utöva verksamhet som egenföretagare på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare.

30 Det framgår slutligen av fast rättspraxis att det enligt fördraget, försåvitt gäller inskränkningar av etableringsfriheten, i princip endast är förbjudet att vidta nationella åtgärder som kan hindra eller göra det mindre attraktivt att utöva de grundläggande friheter som garanteras av fördraget (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 mars 1993 i mål C-19/92, Kraus, REG 1993, s. I-1663, punkt 32, svensk specialutgåva, volym 14, s. 167, och av den 30 november 1995 i mål C-55/94, Gebhard, REG 1995, s. I-4165, punkt 37).

31 Genom att låta samtliga inkomster som egenföretagare vilka bedriver en näringsverksamhet i flera medlemsstater har omfattas av en enda social lagstiftning eftersträvas med förordning nr 1408/71 ett allmänt syfte, nämligen att säkerställa fri rörlighet för arbetstagare och egenföretagare inom gemenskapen, samtidigt som det tas hänsyn till särdragen i de olika nationella lagstiftningarna. Syftet med förordningen är dessutom att på bästa sätt säkerställa likabehandling av alla arbetstagare som är sysselsatta i en medlemsstat och att inte missgynna de arbetstagare som utövar sin rätt till fri rörlighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 mars 2001 i mål C-68/99, kommissionen mot Tyskland, REG 2001, s. I-1865, punkterna 22 och 23).

32 Av detta följer att tillämpningen av artikel 13 och följande artiklar i förordning nr 1408/71 i detta fall inte kan hindra eller göra det mindre attraktivt att utöva de grundläggande friheter som garanteras av fördraget, utan tvärtom bidrar till att göra det lättare att utöva dessa friheter.

33 Den nationella lagstiftningen, som innebär att dessa bestämmelser genomförs genom att inkomster från en annan medlemsstat beaktas vid beräkningen av den särskilda avgift som skall betalas av egenföretagare som befinner sig i samma situation som José Allard, hindrar följaktligen inte etableringsfriheten.

34 Den nationella domstolens fråga skall följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 52 i fördraget utgör inte något hinder för att påföra egenföretagare, som utövar näringsverksamhet i både den medlemsstat där han är bosatt och i en annan medlemsstat, en sådan pålaga som den särskilda avgift som skall betalas i den medlemsstat där han är bosatt och som beräknas med beaktande av inkomsterna från den andra medlemsstaten.

Rättegångskostnader

35 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttranden till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (femte avdelningen) följande dom:

1) Vid fastställelse av en sådan pålaga som den särskilda avgift som skall betalas enligt kungligt beslut nr 289 av den 31 mars 1984 skall, enligt artikel 13 och följande artiklar i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983, i förvärvsinkomsterna inkluderas de inkomster som intjänats i en annan medlemsstat än den vars

sociala lagstiftning är tillämplig, trots att egenföretagaren inte kan göra gällande anspråk på någon som helst social eller annan förmån mot denna stat med anledning av att pålagan har betalats.

2) **Artikel 52 i EG-fördraget (nu artikel 43 EG i ändrad lydelse) utgör inte något hinder för att påföra egenföretagare, som utövar näringsverksamhet i både den medlemsstat där han är bosatt och i en annan medlemsstat, en sådan pålaga som den särskilda avgift som skall betalas i den medlemsstat där han är bosatt och som beräknas med beaktande av inkomsterna från den andra medlemsstaten.**

Underskrifter